

da zabranijo delovanje državnega zbora pod to vlado, ki jim je storila toliko krivico ter z nevkretno roko vsekala globoke rane. Preden se je začel danes razgovor o pogodbi z Ogrsko, ki je bil na dnevnem redu današnje seje, je dobil češki poslanec Doležal besedo, da vtemelji svoj nujni predlog, naj se pri prihodnjem ljudskem štetju štejejo ljudje po svoji narodnosti, in naj se ne ponavljajo krivice, kakor pred 10 leti, ko se je brez števila Čehov pristevalo Nemcem. V ta namen je predlagal Doležal pred nekaterimi dnevi, naj se izvoli posebni upravni odsek 48 udov, ki ima to stvar pretresti in postaviti primerne predloge. A takrat se mu je ustavil poslanec dr. Gross, češ, zakaj nov odsek, saj že imamo odsekov dovolj! Predsednik je dal glasovati ter izjavil, da se je predlog za izvolitev upravnega odseka odklonil. A dozdevalo se nam je, tudi časniki so tako poročali, da se je večina zbornice vzdignila za Doležalov predlog.

Po opravljenem redu je še le danes dobil besedo k vtemeljevanju svojega predloga Doležal. Tu je razodel, da je isti dr. Gross, ki se je protivil izvolitvi upravnega odseka, te dni sam podpisal enak predlog, naj se izvoli odsek 48 udov, ki ima vrediti to zadevo. Pa, ko je Doležal zahteval izvolitev takega odseka, ki zahteva od vlade, da se postopa pri ljudskem štetju pravično: je požrl dr. Gross svoje lastne besede in se protivil izvolitvi upravnega odseka. Doležal je dokazal z gotovimi dogodki, ktere je čital iz posebne knjige, da so v tem mestu toliko tisuč, v onem zopet toliko stotin Čehov pred desetimi leti pristeli Nemcem. Predsednik mu je segal večkrat v besedo, naj v zbornici ne čita, temveč prosto naj govori. Doležal pa ugovarja tej zahtevi predsednika rekoč: »Jaz moram resnično govoriti; a ni mogoče, da bi si iz glave zapomnil vse te številke in razna imena; moram toraj citati.« Ko je govoril in bral malo več, kakor dve uri, zahteva besedo k isti stvari češki poslanec Šileni, ki dokazuje na dalje, koliko krivice se godi Čehom s pristevanjem njihovih rojakov k nemški narodnosti. Govoril je Šileni dobro uro, za njim o isti stvari Spinčič in Horica. Kramar zahteva sklep seje. Levičarji zahtevajo na to večerno sejo ob 7. uri, da se razgovor o Doležalovem predlogu konča. Pri glasovanju se je pokazalo, da je levica v večini za 6 glasov.

Večerna seja se začne; levica zahteva sklep razgovora; levica je zopet zmagala: Sledili so nekateri popravki Lahov proti trditvam Spinčiča. Lahi so v svoji predrznosti trdili, da se v Primorju njim krivica godi (!), ne Slovincem in Hrvatom. A dobro sta njim zasolila Spinčič in dr. Laginja. Okoli 9. ure zvečer se je glasovalo o velevažnem Doležalovem predlogu: naj se izvoli odsek 48 udov, ki bo pretresoval vso zadevo zastran bodočega ljudskega štetja. A kaj se zgodi? Desnica je bila ta dan v tretjič v manjšini. Glasovalo je 205 poslancev in sicer 111 proti predlogu in 94 za predlog. Vsled tega nastane velik vrisk na levi. Da je desnica s tem važnim predlogom propadla, to so zakriville sledeče okoliščine: 1) Razun Čehov ni nihče na desnici vedel, da se ima 23. novembra vršiti razgovor o nujnem predlogu Doležala; radi tega je bilo premnogo desniskih poslancev odsotnih; 2) izmed udov katoliške ljudske stranke ni glasoval z desničarji nihče, kakor dr. Tollinger — vsi drugi so se zdržali glasovanja, eden je celo glasoval z levičarji; 3) najbolj so pa zakrivali naš poraz odsotni člani izmed Poljakov, velikega posestva in »kršč. slovanske narodne zveze.« Danes ne vemo, drži li še desnica skupaj ali ne? Bodo Čehi ostali pri svojem večerašnjem početju in tirali obstrukcijo dalje ali ne?

#### O avdijenci pri cesarju.

Ker grof Clary ne more z državnim vozom naprej, posegel je cesar vmes ter poklical k sebi načelnike desničarskih klubov. Za Slovence je govoril posl. Povše, za Hrvate

poslanec dr. Bulat. Cesar je govoril k Povšetu o političnem položaju, razmotril je potrebo, da se najnujnejše državne potrebsčine hitro rešijo, k tem pa spadajo: kvota, zakon o razdelitvi dohodkov in provizorij proračuna, — in je pozivljial klub, da k izvršitvi te naloge tudi zdajnemu ministerstvu pripomore, ker je to njega naloga. Poslanec Povše je odgovoril, da so se v tem klubu sestali Slovinci, Hrvatje in Rusini in da vsi ti zahtevajo parlamentarno delovanje, ker jim je le v parlamentu mogoče zagovarjati svoje, po zakonu zajamčene narodne pravice, ter je nadaljeval: Naša zveza se trdo drži desnice, ker najde ondi naravne zaveznike, zastopnike vseh avstrijskih Slovanov in pa katoliško nemško ljudsko stranko, s katero jo veže jednako stremljenje v verskih in gospodarskih vprašanjih. Vse to nam veleva ostati pri desnici, ker nam tudi sedanje uradno ministerstvo sovražno nasprotuje, kar se vidi posebno pri imenovanju celjskega sodniškega predsednika, ki je naše ljudstvo silno užalilo. Mi se bomo držali naših pravic in bomo svoje politično nastopanje uredili po tem, kar nam veleva naša dolžnost nasproti našemu narodu, katerega zastopamo. Dr. Bulat je govoril pred cesarjem splošno v istem smislu, le glede državnih potrebščin je obljubil podporo svojih somišljenikov. Iz tega sporočila je razvidna razlika med besedami, ktere je govoril Povše in dr. Bulat. Povše je odločno povdarjal, da naša zveza ne more nič obljubiti v podporo zdajšnji vladi, med tem, ko je Bulat v imenu hrvatske narodne stranke te najnujnejše državne potrebsčine podpirati obljubil. Dalmatinski Hrvati: Bulat, Zore, Borčić, Klaič in Vuković spadajo k tako imenovani narodni (vladni) hrvatski stranki; dr. Trumbić, Bianchini in Perić pa k pravaški stranki. Rusini so nejevoljni, da se njih vodja Barwinsky ni pozval k cesarju. To je očitno zabranil vpliv Poljakov.

#### Avstro-ogrška pogodba.

24. novembra se je začela razprava o pogodbi med Avstrijo in Ogrsko. Proti tej pogodbi so prav za prav vse stranke državnega zbora. Proti njej sta govorila danes Čeha Kaftan in Dvoršak. Razprava bo trajala gotovo 3 dni, preden se izroči odseku. Socialno politični odsek je zboroval 24. t. m. ter se je določil njegov delokrog. Temu odseku se imajo izročiti v pretres vsi predlogi, ki zadevajo varstvo in zavarovanje delavcev. Beseda »delavec« se vzame tukaj v najširšem pomenu.

#### Inostranci o Mohorjevi družbi.

Mohorjeva družba je dika slovenskega naroda, z njo se smejo pokazati Slovenci pred celim svetom. Ona zanaša slavo slovenskega imena tudi preko mej našega cesarstva. Imeniten rimski časnik opisuje letos našo družbo tudi italijanskemu narodu ter vabi Italijane v posnemanje. Slovenci, pristopimo letos še v večjem številu k družbi, sebi v korist in ponos, drugim v zgled!

#### O Wurmserju.

Vsi slovanski in tudi mnogo nemških listov pripoznava, da je imenovanje Wurmserja predsednikom okrožnega sodišča celjskega žaljenje slovenskega naroda. Slovenski poslanci so že pred imenovanjem rekli justičnemu ministru, da so z vsakim zadovoljni, samo z Wurmserjem ne. Minister pa je nalašč imenoval ravno Wurmserja. O naših poslancih se sicer piše, da so razburjeni vsled tega imenovanja, toda mi se bojimo, da se bo razburjenost zopet ohladila, ne da bi rodila odločnih korakov. Ljudstvo zahteva v tem oziru odločnost.

#### Trst.

Tržaški Slovenci so postali v zadnjem času prav živahni. V mestu in okolici prirejajo shod za shodom ter poučujejo in navdušujejo ljudstvo. Posebno pozornost obračajo

govorniki ljudskemu štetju ter opozarjajo, kako krivično je štetje po občevalnem jeziku, kako uradniki pri štetju krivično postopajo in kako vlada potem vkljub vsem krivicam in nepravilnostim ravno ljudsko štetje jemlje za podlago svojega stališča nasproti slovenskim narodom. Tržaški Slovenci nam morajo biti zgled v tem gibanju.

#### Vojska v Južni Afriki.

Angleški listi so polni veselja, kajti iz Južne Afrike jim je prinesel brzojav veselo vest, da so Angleži premagali pri Belmontu Bure. Zmaga je sicer neznatna in ne bo uplivala mnogo na celi položaj, toda Angleži tudi malih, neznatnih zmag dosedaj niso bili navajeni. Na vzhodni strani so se Buri začeli pomikati nazaj, a ne morda zaradi kake ponesrečene bitke, ampak ker morajo sedaj svoj hrbet zavarovati na vse strani in previdno postopati, kajti Angležem je došla iz domovine zdatna pomoč. General Buller je sedaj vrhovni poveljnik angleških čet. O angleški posadki v Ladysmithu še zmeraj ne poročajo angleški listi nič določenega. Toda brezdvomno je v burskih rokah.

## Dopisi.

**Iz Ljubljane.** (Letopis) I. letno poročilo »Gospodarske zveze« v Ljubljani. Prvič je izdal za »Gospodarsko zvezo« v Ljubljani letno poročilo ravnatelj iste, gosp. Ferdinand Sajovic. Isto se bavi samo z onimi zadrugami, katere so člani »Gospodarske zveze,« ker čas ni dopuščal sestaviti celokupno poročilo vseh slovenskih denarnih zavodov in drugih zadrug. Letopis obsega: 1) Predgovor. 2) Splošno poročilo o kreditnih zadrugah. 3) Seznamek posojilnic, katere so priglasile svoj pristop k »Gospodarski zvezi«. 4) Letno poročilo ljudske posojilnice v Ljubljani. 5) Denarni promet posameznih zadrug in skupni denarni promet istih. (Sumarium). 6) Račun zgube in dobička posameznih zadrug in istih skupni račun. (Sumarium). 7) Račun bilance posameznih zadrug in istih skupni račun (Sumarium). 8. Kako je ustanavljati Raiffeisnove posojilnice? Uzorna pravila za iste in vse dotične prošnje do oblastev. 9) Vse postave tikajoče se Raiffeisnovih posojilnic in ostalih zadrug. Letopis dobiijo vse zadruge, katere so pri »Gospodarski zvezi,« v slučaju pa če ga kedo družih želi dobiti, naj se pa obrne do ravnateljstva imenovane zveze, katero mu ga dološlje proti odškodnini. Na Letopis še posebno opozarjamo zaradi točke, kako je ustanavljati Raiffeisnove posojilnice, ker tam imamo navedeno, kaj so Raiffeisnove posojilnice in hranilnice, uzorna pravila za imenovane posojilnice, vse obrazce prošenj do oblastev pri ustanovitvi, one prošnje glede spremembe pravil in ravnateljstva. Zraven prošenj je pa vedno navodilo, kako in kje je iste vložiti. Še bolj je pa nas razveselil zadnji del Letopisa, v katerem imamo navedene vse postave do slednjega časa, tikajoče se pridobitnih in gospodarskih zadrug. Istih do danes nimamo niti v nemščini. Upamo, da v dobimo prihodnje leto še poročilo o vseh družih slovenskih denarnih zavodih, tako da bomo imeli pregled o vsem delovanju na gospodarskem polju.

**Izmed ogrskih Slovencev.** (Naši slovenski mladeniči) so pred kratkim pokazali, kako vrli in pošteni so. Znano je, da prekmurski Slovenci radi hodijo na božja pota, na sv. misijone, posebno k sv. Trojici, v Šmarje in k sv. Jožefu pri Celju. Ali kaj takega kot letos še nismo doživeli. Pred kratkim je bilo 230 naših slovenskih mladeničev pri duhovnih vajah pri sv. Jožefu nad Celjem. Ali je kaj takega še mogoče pri nas? nas boste vprašali bratje na Štajarskem. Da, hvala Bogu in Mariji Devici, še je mogoče. Na povabilo za dušni blagor ogrskih Slovencev posebno vnetega tišinskega gosp. kaplana Jožefa Klekla, kateremu je veliko